

SVENSKA ARKEOLOGISKA SAMFUNDETS RIKTLINJER FÖR GOD ARKEOLOGISK PRAXIS

Inledning

Arkeologerna har ett samhällsansvar beträffande de kulturella arven och kulturmiljövården. I likhet med andra professionella grupper behövs klara och uttalade värderingar som vi kan hänvisa till som yrkesmän och – kvinnor och som kan framföras till allmänheten.

Följande riktlinjer kan tillämpas i till exempel kravspecifikationer, inom forskning och i offentliga debatter. De kan också vara ett rättesnöre vid konflikter och ge moralisk styrka vad gäller arkeologisk praxis. Riktlinjerna uttrycker också en önskvärd uppfattning inom det arkeologiska samhället både i Sverige och internationellt.

Riktlinjerna vänder sig till alla kategorier av arkeologer i landet från yrkesverksamma till amatörer, jämte svenska arkeologer som är verksamma i utlandet. Texten baseras till stor del på EAA:s ”Code of Practice” (www.molas.org.uk/eaacode.html). EAA:s etiska principer för arkeologer som antogs i Göteborg 1998 hänvisar mer i detalj till uppdragsarkeologisk verksamhet (se Fornvännen 1999/2:108-110).

Dessa riktlinjer är endast en inledning till en ständigt återkommande diskussion och bör kontinuerligt omprövas för att hålla den etiska och vetenskapliga standarden bland landets arkeologer på en fortsatt hög nivå. De definierar således god arkeologisk praxis och definierar därmed oss som arkeologer. Dialog med det omgivande samhället är en förutsättning för ett fördjupat historiemedvetande med perspektiv på dåtid, nutid och framtid.

1. Arkeologerna och samhället

1.1. Arkeologer bör verka för att bevara och medvetandegöra de arkeologiska kulturarven.

1.2. För att uppnå detta mål bör arkeologerna aktivt förmedla arkeologiska kunskaper till allmänheten och därvid eftersträva en hög pedagogisk standard. Arkeologiska kunskaper är mångskiftande och bör ses som sådana (inkluderande kunskap om arkeologiska tolkningar av det förflutna, kunskap om dagens fornlämningar i sin befintliga

kulturmiljö, kunskap om hur denna kunskap skapas och används i nutiden). En ömsesidig dialog med samhället i stort bör kontinuerligt äga rum.

1.3. Arkeologer skall ge akt på diskriminerande eller rasistiska budskap som deras forskning kan tänkas förmedla, vilka kan medföra negativa moraliska och ideologiska konsekvenser i samhället. Därför är det viktigt att uppmana till eftertänksamhet vid undervisning och förmedling av arkeologi och eftersträva god kvalitet vid arkeologisk forskning. Etiska frågor bör vara en självklar del av undervisningen i arkeologi på universiteten/högskolor.

1.4. Arkeologer skall inte medverka i någon form av aktivitet som relaterar till olaglig handel med arkeologiska föremål och konstverk.

1.5. Arkeologer skall inte medverka i någon form av oetisk aktivitet som påverkar de arkeologiska kulturarven.

1.6. Varje arkeolog bör verka för att lagarna efterlevs och att relevant myndighet informeras om hot mot de arkeologiska kulturarven, plundring eller olaglig handel.

1.7. Vid planeringen och genomförande av arkeologiska projekt bör arkeologer, i enlighet med ingångna kontrakt, ta hänsyn till de ekologiska och sociala konsekvenserna av undersökningen, i synnerhet för den lokala befolkningen. Forskning som berör ett lands ursprungsbefolkning kräver särskild omtanke. Alla sådana projekt skall genomföras i kontakt och dialog med den lokala befolkningen eller ursprungsbefolkningen, inklusive ömsesidigt utbyte av erfarenheter.

1.8. Liksom i samhället i övrigt, skall ingen diskrimineras på grund av kön, religion, ålder, hudfärg, nationalitet, etnicitet, sexuell läggning eller handikapp inom det arkeologiska samhället.

2. Arkeologerna och det arkeologiska yrket

2.1. Arkeologer skall utföra sitt arbete i enlighet med aktuell kunskap och eftersträva högsta möjliga vetenskapliga standard.

2.2. Arkeologer bör orientera sig om och pröva nya tankar och metoder i syfte att vidareutveckla den arkeologiska kunskapen inom olika områden.

2.3. Om det inte är möjligt att bevara en fornlämning bör den undersökas utifrån ett explicit formulerat vetenskapligt syfte.

2.4. Arkeologer bör undvika att genomföra projekt inom områden som de inte har adekvata kunskaper för.

2.5. En strategi skall formuleras i inledningen till varje projekt för magasinering och handhavande av fynd och prover, samt för förmedling och kontakt med samhället.

2.6. Dokumentation i begriplig och varaktig form skall vara en given del av varje arkeologiskt projekt. En kritisk värdering av det vetenskapliga resultatet bör även ingå i varje projekt.

2.7. Rapporter över alla projekt skall skrivas och göras tillgängliga genom lämpliga media.

2.8. Arkeologer som företräder ett specifikt projekt bör inom rimlig tid göra materialet tillgängligt för vidare forskning.

(Riktlinjerna för god arkeologisk praxis antogs vid Svenska Arkeologiska Samfundets årsmöte i Lund, 2005-04-19)